

TIDEVARVET

den 20 December 1930 innehåller:

- Frid på jorden.**
Ledande artikel.
- En internationell medborgarskola.**
Av Oreta Cardell.
- En röst som väcker eko.**
Av Elta Wägner.
- I skolsal, kapell och Folkets hus.**
En föredragsresa i Norrland
av Ellen Hagen.
- "Kall eller yrke?"**
En bok om skjutsöterskorans problem
samvärd av Märta Tamm-Götlind.
- Folkhälsan och vårdshusvården.**
Av Ada Nilsson.
- Prostitutionsföreteelsen har ändrat karaktär.**
En skrivelse till Kungl. Majt.
- Förråderiet mot ungdomen.**
Av Hagar Olsson.
- En ABC-Bok för italienska barn**
av Pier Guado.
- Inför ett nytt krig?**
Av Helge Heerberger.
- Guldfiskar.**
Av Daisy Müller-Hill.

Flicka. Efter en målning av Mariette Lydis.

Att väva och väva i drömmar och dimma,
att aldrig samla sin kraft till ett yrk,
att gå här och ömka och längta och gråta,
kan aldrig bli lösnigen på den gåta
som himlarnas herre gav.

när han lagt i din hand en föseglad order
och skjutit din båt ifrån land,
när han ställt till dig själv i din ödestimma
att slocka som flara, eller stilla brinna
vid vägen, där bröder vandras.

Rut Olofson.

Julkorten.

Allt kan få en mening, till och med ett julkort, om det når dem som äro i fängelse för sin tros skull. Min lista på julkort är alltså listan på lika många kristjämstvägrare på olika platser i Europa. Somliga av dem som kunde få julkort i fjor, äro ej mer, vem vet hur länge dessa som nu sitta, inne ha möjlighet att ta emot en hälsning från världen, en hälsning som indirekt säger dem: vi veta vad ni offrat, vi tacka Er därtill, och genom Er går saken framåt. Denna lilla handling får sin högtidlighet av dem till vilka den riktas.

En av dem som själva framhärdat och uthärdat skrev till sina kamrater i fängelset detta: slåt den tanken att ni medbryta skrankorna mellan människorna, och att ni icke blivit slavar och mördare åt ännu eländigare slavar, ge Er mod att bära Er öde och käma Er själva fria, churu fångslade. Ni äro samvetets frihet, men om ni icke vore i fångelse skulle samvetet plåga Er. På det sättet kände jag mig fri, då jag år 1917 vägrade att göra militärtjänst. Jag kände det som om jag kastat en börd, från mina axlar, när jag öppet förklarade att jag var orätt och jag icke ville ta del däri.

Människor i allmänhet förstå icke kristjämstvägrarnas betydelse, men kristjämstvägrarna själva göra det genom någon mystisk klarlysning.

Se här ur »War resisters en historia om hur en »grupp finska» fascister behandlade ledaren för de finska kristjämstvägrarna. Därmed visade de tydligt vilket förne i deras sista hand är dem. Kanske var det om honom, Arndt Pekurinen, som följande historia berättas. En finsk vägrare var det i alla fall som kom till en avsedd finsk by för att uppmåna ungdomen att för fredens skull sätta exempel och lova att icke göra krigstjänst. När han slutat tala, försvann utan ett ord alla unga män som lyssnat på honom. Han kände sig besviken, men om en stund kommo de finska pojkarne igen, nu klädda i sina bästa kläder. Nu voro de villiga att skriva på den förbindelse, han föreslagit dem. Det var för högtidlig sak att ske i vardagskläder.

I alla fall, om detta är Pekurinens historia eller ej, han friggas i september i år efter 9 månaders fängelse för kristjämstvägrarna. Därmed och en grupp andra friggas eskorterade av en fångvaktare till en station. De gingo vägen till foto och därvid hände att två båda kommo farande emot dem, tio män rusade ut och kastade sig över Pekurinen. Fångvaktaren slog till märken och fränbrödes sitt gevär, varpå många slängde in Pekurinen i en bil och körde bort med honom. När de kommo till en stor och tät skog, drog de ut honom och förklarade att han skulle skjutas för sin kristjämstvägrarna. De sköto men undveko avsiktligt hans huvud, så att kulorna smadde tätt förbi. Här är många lik i skogen och nu ska vi öka dem med ett till, sade de, men gjorde det icke.

När de lätit omkring 30 kulor visla kring hans huvud, slogo de honom illa, slo to honom hans kläder och satte på honom en soldatuniform som de hade med sig. Därpå fotograferade de honom, satte honom i bilen och körde honom till stationen Seinäjoki. Sedan bando de hans händer vid en lång köpp och satte på honom ett plakat, där det stod: »Se här! Pekurinen är redo att släsa.» Detta gjordes, övergåvo de honom.

Krigskamraterna som klädde ut Jesus kunde icke fotografera honom, men föresten är mentaliteten och tillvägagångssättet förbluffande lika. Samma tafatta och klumpiga sätt att rå på den övervämneliga människliga anden.

Devinez.

TIDEVARVETS

n:r 51 och 52

Äro sammanslagna till ett dubbelnummer, vilket alltså blir det sista, som under år 1930 kommer våra ärade prenumeranter och läsare till handa.

Nr 1 för 1931 utkommer lördagen den 3 januari. Till deras tjänst, som ännu icke prenumererat för det nya året, medföljer en postgiroblankett som bilaga. Presentkort kunna rekvireras på Tidevarvets expedition, Stockholm 2, eller på postgäro. Vi erinra om att Tidevarvet kostar

för helår kr. 6:—
för halvår kr. 3:—
och att dess postgironummer är

1544.

Detta är barnrens siffnor, men det är dock genom dem, som det samarbete måste byggas, vilket ensamt kan ge tyngd och mening åt Tidevarvets strävanden. Vi hoppas därför på ett gott återseende med alla dem, som nås av detta årets sista nummer av vår tidning.

En röst som väcker eko.

H. C. Andersen ställde problemet litet för lätt för sig, när han skrev sin fabel om den äkta och den falska konsten. Det ginge väl an om det blott gällde att skilja mellan en levande och en konstgjord näktergal och författare. Det är värre att mellan hela svärmar av otivelaktigt levande sångfåglar, som alla sjunga

så ivrigt, urskilja den klara röst som väcker eko i ens hjärta.

Om jag nu liknar Hagar Olsson vid en näktergal, så ligger en liten smula hämnd i detta, hämnd därför att hon så ihärdigt tuktar oss svenska författare för våra små borgerliga visor. Det är nämligen klart att en så idyllisk fågel är det sista hon vill

vara. Men framförallt ville jag med detta uttrycka min glädje över hennes roman: *Det blåser upp till storm.* Titeln är knappast riktig, och det framgår också av de sista raderna i boken, där det heter: en storm hade alltså bedarrat...

En stormunge, en vindil är det, som går genom högsta klassen i en

(Forts. å sid. 7)

SLOTTS THÉ

(det finbladiga théet)

ÄR PRODUCERAT I DE TROPISKA HOGLÄNDERNA OCH
SAMMANSATT AV DE YNGSTA OCH SPADASTE SKOTTEN
Å THEBUSKEN

konsum

gröna bilar med goda bullar

TIDEVARVET

REDAKTIONSKOMMITTÉ:
Elin Wägner,
Elisabeth Tamm,
Ada Nilsson,
Honorine Hermelin.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.
ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Stussplan 1—3, 2 tr., Stockholm.
Tel. N. 48 42, 182 43.

TANDLÄKARE

Tandläkare

Folke Jakobsson

(Medl. av Stihns tandläk.-förening)
Sturegatan 10 (hörn. av Hamnlagårdsg.)
Mottagn. en. överskn. pr. tel.
O. 503, 4 tr. (hiss).

Tandläkare T. Lagerholms

Tandklinik

Höjning, 50 (vid Klarabergsg.)
Drömnings utrustning. Röntgen.
Skilda behandlingsrum.
Endast legitimerade tandläkare.
BILLIG TANDVÅRD
Öppet 9—7, lörd. 9—4. Tel. 4 48

ADVOKATER

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Anders Adokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
Herkelegatan 14 (i d. L. a. Vattug.)
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvskaver,
Boutredningar och testamenten, för-
valtningsuppdrag. Även skriftliga
förklaringar.

Advokat Hugo Lindberg

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund
KUNÖSGATAN 6, STOCKHOLM
Tel. 147 99, 24 24

Alma Axelssons
FORLOSSNINGSMEM

LINNEGATAN 19

Mottager inackord även för längre tid.
Tryckt och ogena, välräk.
Tel. 778 24

Gymnastikdräkter

av trikad till alla åldrar, av tyg på
beställning. Stort lager av N. F. K.-
livstykter för barn och vuxna.

Promenadskodon, bredare o. smälare, med
och utan klack, finess och kan beställas i

Anna Ahlströms
Manufaktur- och Sybehörsaffär
GÖTGATAN 95. Tel. Sö. 31 184

Så ledigt skall tårna ligga i skon.

Olga Elmdahl
MODEMAGASIN
Kungsgatan 53. Tel. 108 51
STOCKHOLM

La fleuriste

6 Malmorgsgatan 6
Tel.: Norr 62 96, 25.

Den 20 dec. 1930.

Frid på
jorden.

Advent har kommit. Julen kal-
kas. Fridens högtid på jorden. Hur
firas den? I överflöd av en del män-
niskor. I nöd av andra. Och där-
emellan allt efter råd och lägenhet.
Dessutom på så många olika sätt
enligt smak och tradition. Livets
motsater tråda fram. Och motsä-
gelserna inom människorna. På jul-
dagsmorgonen samlas de i kyrkorna
i alla länder i helg och högtidsstäm-
ning. Kanske äkta! Men samma
människor, som fira sin gudstjänst
och avge sin trosbekännelse, samma
människor gå sedan ut i det s. k.
praktiska livet och arbeta för makt
och pengar som ideal. Samma män-
niskor som sjunga om frid på jorden
förbereda kirklar, denna sammanfan-
den av all mänsklig råhet.

Så har det gått år efter år, år-
hundrade efter århundrade. Även i
år. Mörk och dyster som i en ned-
gångstid ter sig tillvaron, hoffull är
världshändelsernas himmel. Och vi
se på framtiden som på något ut-
ifrån kommande, inte som en följd av
människornas — och vår egen — ut-
veckling och ståndpunkt.

Man kallar julen för barnens sär-
skilda högtid. Hur skola alla barn,
som nu glädja sig åt jul, en gång
hålla jul åt sina barn? Skola de
göra som vi, äta och dricka, gå i
kyrkan och sjunga psalmer och
lämna i arv åt sina barn ett samhälle,
som tillbeder guld och väldet som
sina gudar?

S. E. F:s Stockholmsavdelning

ELDBEGÅNGELSEBYRÅN

SVEAVÄGEN 25, 2 tr. (hiss)

Öppen 10—4.

Lördagar och helgdagsaftnar 10—2.

Norr 22 00 för eldbegångelser,
urnor och kolumbarierischer.

Norr 22 80 för upplysningar och
medlemsanmälningar.

Engångsavgift 10 kr., för be-
gravningsföreläsnad 5 kr.

Krematorier i Stockholm, Göt-
eborg, Örebro och Helsingborg.

CLARTÉ

Tidskrift för socialistisk kultur.

Redaktion: förf. Bertil Almqvist,
fil. kand. Lief Björk, fil. stud.
Mauritz Konow, förf. Karin Boye,
amanuens Alf Johansson.

— Prenumerationsavg. för helt år
kr. 3, för halvår 1:50. Lösnummer
25 öre.

Adr.: Clarté, Box 443, Stockholm.

SÖDERMANLANDS

ENSKILDA
BANK

DEPOSITIONS. KAPITAL. &
SPARKASSERÄKNING
mot högsta gällande ränta.

Solidarisk Bank. Grundad 1865.

Prostitutionsföreteelsen
har ändrat karaktär.

Frisinnade Kvinnors
Riksförbund, Vita Ban-
det, Sveriges Socialde-
mokratiska Kvinnoför-
bund, Fackliga kvinn-
liga Samorganisationen
och Svenska kvinnors
Medborgarförbund över-
lämnade genom sina representanter
d. 13 dec. till socialministern en skrivelse
av följande lydelse:

Då av tidningspressen framgått
att regeringen, för framläggande av
en k. proposition till nästkommande
års riksdag, har för avsikt att om-
arbeta det vilande förslaget till s. k.
vanartslag, anhålla vi undertecknade
att få göra följande erinringar:

De försök, som gjorts att samman-
föra åtgärder mot lösdriveri å ena
sidan och sedeslöst leverne av sam-
hällsskadig art å andra sidan, har
mötts av stora betänkligheter, vilka
redan vid fattigvårdsrådsstyrelsens
kommitténs förslag år 1924 fram
många håll framfördes. Tydligt är
nämligen att en utveckling ätt rum,
som nödvändiggör, att samhällets
reaktion mot sedeslöst leverne av
sammällsskadig art inriktas efter
helt nya linjer. Prostitutionsföre-
teelsen har, efter vad som från må-
nga håll visoradats, under de sista år-
tionerna ändrat karaktär. Före-
teelsen »hellyrsprostituerade kvinnas»
är mindre vanlig än förr, under det
att de företeelser, som om ett mycket
stort antal kvinnor jämte sitt legiti-
tima yrkesarbete hänge sig åt prostitu-
tion. Anmärkningsvärt är särskilt
att, såsom framgått av en del utred-
ningar, allt yngre åldersgrupper in-
dragas i lösa och tillfälliga förbin-
delser. Prostitutionsföreteelsen har
gripit omkring sig, men den gamla
tyd av prostituerade kvinnor för-
svinner mer och mer. Var samhäl-
lets åtgärder förut huvudsakligen
riktat mot dessa, ligger det i öppen
dag, att samhället nu måste fram-
förallt inrikta sig på uppfostrings-
åtgärder, och därigenom söka före-
bygga prostitutionsföreteelsen såsom
sådan, och genom tidigt ingripande
såka tillrättaföra vanartig ungdom,
vilket nu göres i viss utsträckning
genom enskild hjälpverksamhet, som
dock tyvärr ofta hämmas av brist
på medel.

Om man granskar de siffror, som
anfördes i en motion av fröken Hes-
selgren i första kammaren vid 1930
års riksdag med anledning av pro-
positionen nr 240 till lag om åtgär-
der mot vanartigt levnadssätt, så
måste man medge att 1918 års lag
för bekämpande av smittosamma
konsumsjukdomar icke är tillräckligt
effektiv för åldersklasserna 15—20
år. Av den officiella statistiken
framgår att även antalet barnaföde-
skor i denna åldersgrupp ökat, un-
der det att, som bekant, barnaföde-
skorna i alla andra åldersklasser be-
tydligt avtagit. I flera av de före-
gående lagförslagen har även med
styrka hävdats att uppfostringså-
tgärder är vad som krävas.

Barnavårdsnämndens utsträckta

verksamhet enligt 1924 års lag har
uppenbarligen kommit dem att kän-
na behovet av ytterligare stöd i lag-
stiftningen och utsträckt befogethet.

1930 års regeringsproposition
föreslog också, att barnavårdsnäm-
nden skulle taga befattning med ären-
den enligt vanartslagen, som föra
ungdom under 21 år. Men både i
den ovan omnämnda motionen nr
332 av fröken Hesselgren och av
herr G. Möller nr 326 påpekades
vikten av, att samhällets skyddså-
tgärder för ungdom i åldern 18—20
år, som påkallas på den grund, att
den unge hemfallit åt sedeslöst le-
verne, sker jämlikt barnavårds-
lagen och att denna sålunda ändras
på sätt, som betingas härav. Det vik-
tigste måste ju vara, att söka nå
vanartens på ett mycket tidigt sta-
dium och med de lämpligaste meto-
derna. Det gäller även att tillrätt-
föra ungdomen utan att alltför my-
cket bränmärka den, vilket också
kraftigt framhålls i båda de ovan-
nämnda motionerna. Vidare fram-
hålls av hr Möller, att »härigenom
skulle säkerligen barnavårdsnäm-
ndens arbete för ungdomen vinna i
enheltighet och effektivitet, då
nämnderna sålunda fång kontinui-
tet i gällande skyddsåtgärder för sitt ar-
bete och exempelvis värden av en
och samma skyddsling kunde ske
efter enhetliga grunder, oberoende
av dennes passerande av en viss ålders-
gräns.

Med instämmande i dessa syn-
punkter och med anledning av vad
vi här ovan framhållit tillåta vi oss
därför yrka

att vid en omarbetning av den
nu gällande lösdriverivlagen prostitu-
tionsföreteelsen däri icke måtte inbe-
gripas.

att statsrådet måtte taga initia-
tiv till en sådan ändring av barn-
vårdslagen att den måtte komma att
gälla sedeslös ungdom upp till myn-
dig ålder, samt

då kongl. propositionens syfte vad
beräffrar de föreslagna åtgärderna
för bekämpande av sedeslöshet hos
vuxna personer torde nå enklare ge-
nom vissa ändringar i strafflagen
samt genom kraftigt understödjande
av den enskilda hjälpverksamheten,
få vi dessutom yrka

att dels i översensstämelse
med reglementeringskommitténs för-
slag straff stadgas för provokation
till otukt, särskild då denna provoka-
tion riktas mot ungdom eller nå-
gon i viss beröende ställning till pro-
vokatören;

dels i övrigt erforderliga tillägg
till strafflagen avseende straff för så-
dana företeelser, som omfattas i
paragraf 2 mom. 3 i omförslagen
evad de begås av dem, som undan-
draga sig att årligen försörja sig
eller av andra;

dels reformering av lagbestäm-
melserna angående skyddsålder i
översensstämelse med hr Petréns
särskilda yttrande i 1929 års betän-
kande,
dels att samhällets åtgärder
måtte inriktas på ett kraftigt under-
stödjande av det privata hjälp- och
skyddsarbete.

För de män och kvinnor, som öns-
ka inståmma i skrivelsens syfte,
finnas däri till avsedda listor att re-
kvirera från Tidevarvets expedition,
Stockholm 2.

Borgmästare
Carl Lindhagen

Då borgmästare Carl Lindhagen
väcker en eller många motioner i
första kammaren, är det icke där-
för, att han tror, att de skola gå ig-
enom, och när han talar för sin me-
ning, talar han för senaten, ej för
den röa väljare. Borgmästare Lindha-
gen är ofta ensam om sin stånd-
punkt, men han tror nästan icke på att
framhålla kravet, att rätten och rätt-
färdigheten bör ligga till grund för
det politiska livet, dess rådslag och
beslut. Följaktligen anser han ofta
verklighetsfrämmande. Men hr Lind-
hagen anser måhända det räknandets
och beräkningens virrvarr, som kallas
politik alltför överfligt för att kunna
bilda en bestående grund för ett
sambälle. Och när det tillfälliga
sjunkit i glömska kvarstår minnet
av en outtröttlig strid för höga ideal
och deras omsättning i det praktiska
livet, det är något som lever vidare
och går i arv till kommande släkten.
Därför hylla vi borgmästare Lindha-
gen på hans 70-årsdag och alla
dagar!

Elisabeth Tamm

VART GAMLA
ansende som
FRÄMST

då det gäller originella
och trevliga present-
artiklar är en borgen
för att Ni hos oss skall
finna en verklig trevlig

JUL
KLAPP

REGERINGSGATAN 4

Sörman's

Tidskriften
QUO VADIS?

NOTTO

Individers problem — världens problem

Ur Julnumret:

En nutidsmänniska
i himmelriket.

Jakt på djur eller människor?

Gustaf Fjæstad om Carl
Larssons livsåskådning.

Handlingens Yoga.

Konstnären o. kryddkrämaren.

Vi nya människor.

Mera om

Hur man åter sig mager.

Julnummerspris 1 kr.

Prenumerera för 1931, kr. 6.50.

Postgiro 2681.

"Tillvarons grundvalar." Internationell medborgarskola.

Borgmästare Carl Lindhagen
fyllde den 17 december 70 år.

Nordisk folkhögskola i Genève.

När Tidevarvet ber att få sända sin hyllning till jubilarer är det framförallt i egenskap av åhörare på riksdagsläktaren till den outtröttliga kämpen för de mänskliga rättigheternas främjande och bevarande. I sju år ha vi följt denne medborgares tillämpning av sin egen sats: »Den som länge virvlat med i tidsströmningarna förstår, att tålmodet är en således viktig beståndsdel i livsföringen.»

Vi ha sett honom resa sig ensam för den lösning av en fråga, som han ansåg bar rättfärdighets stämpel. Vi ha hört honom tala, alltid på vakt mot reaktion och försumpning, ofta överröstad av kamrarnas sorl, inte sällan mottagen med överlägsenhet och leda. Med ungdomligt rodnande kinder och det vita huvudet buret högt har han gång på gång fört striden igenom, fast den ofta såg hopplös ut.

Icke staten, icke kyrkan, icke skolan bryta vägnarna. Liksom livet består av ändlösa detaljer, vilar det uppbyggande arbetet på de många små krafternas fysta id i att höja sig själva och hjälpa sin nästa. Det är dessa krafter, gömda, glömda och oberömda, som från djupen bygga upp den verkliga kulturen.»

I 33 år har Carl Lindhagen som riksdagsman fått vara en det offentliga livets stötesten och föregångare. Ståndaktigt har han motstånd frestelsen att lämna sina medmänniskor i fred med deras bekväma föreställningar. Han har ständigt stort och retat dem med envisa krav: Alltså lika rätt till arbete, allas lika rätt inför lagen, jämlikhet och broderskap mellan länder och folk, raser, klasser och kön.

De mest vittskilda spörsmål har han under dessa sina strävanden tagit upp till behandling i motioner och interpellationer — från dödsstraffets avskaffande och införande av ett världsspråk till upphävande

av preventivlagen, tobaksrökningens motarbetande och lapparnas rätt till egen-representation. Men på tre områden särskilt är det som Carl Lindhagen gjort sina stora insatser, nämligen på jordfrågans, fredsfrågans och kvinnofrågans.

När Lindhagen 1909 i interpellationsdebatten med anledning av det beslagtagna standaret, »Inte en man, inte ett äre dit militarism», hävdade en klart antimilitaristisk åskådning, var detta första gången en sådan mening fick uttryck i svenska riksdagen. För denna mening har han stått och nitiskt förtäkt den under tiden av krig och fred ända fram till 1929 och 1930 års motioner om krigsavsändets utrustning och folkförbandsaktens utökning och omarbetning på olika punkter att bättre motsvara folkförbundets uppgift.

Läsaren av 1930 års riksdagstryck, som finner hur exempelvis motionen om den sociala jordfrågans återupptagande i hela dess vidt hastigt och intressfullt avfärdas av riksdagen, fastslår nästan med häpnad hur Lindhagens arbete för den s. k. Norrlandsfrågans lösning verkligen kröntes med framgång. Det inleddes med en motion vid 1901 års riksdag angående lagstiftningsåtgärder för vidmakthållande av jordbruksnäringen inom skogsbygden i Norrland och Dalarna. Resultatet blev 1906 års s. k. Norrlandslagar, gående ut på begränsning av bolagens rätt att förvärva fastighet samt inskränkning i rätten att sälja skog, avsnödd från hemman.

Också en annan jordfrågans hörnplare, tomträttsinstitutionen som lagstiftades 1907 är Lindhagens verk — beaktansvärt nog i det svenska samhället, så påfallande trogeligt på denna punkt.

Det skulle föra för långt att gå in på Lindhagens ställning till rasernas olikställighet, förtrycket över de europeiska nationella minoriteterna, de psykiskt oömlärliga svårigheter och andra frågor av betydelse. Men en grupp av förtryckta, som i

Intresset för skolans betydelse för individens fostran och utveckling blir med varje dag allt livligare. Det är intressant att iakttaga, att skolans form för arbete och samvaro synes locka även oss vuxna, som för länge sedan äro lyckligen utslupna ur skolan.

Lördagen den 6 dec. stod en diskussion på Viskadalen folkhögskola, som redan tagit flera värdefulla initiativ när det gäller att få brännande problem diskuteras. Nu hade den öppnat sina portar för intresserade representanter för folkbildning, arbetarrörelse, folkhögskolor och fredsarbete och frågan gällde möjligheten att starta en nordisk folkhögskola i Genève. En förberedelse för världsmedborgarskolan alltså, på nordiskt initiativ.

Det var livligt kring skolans kaffebord, där de anlända i all hast värdade sig efter bifrasan innan dagens förhandlingar begynte kl. 11 f. m. Danmark hade tre folkhögskolemän rektorerna Mannië, Begtrup och Berthold. Finland läkades en folkhögskoleman, rektor Isaksson. Från Norge representanter för arbetarrörelse och folkbildning hr V. Nielsen och Hakon Lie. Dessutom av det för denna tidnings läsare kända och värdade namnet Birgit Nissen. För svenskt folkbildningsarbete lektor Oskar Olsson och Å. B. F:s ledare i Göteborg och Malmö. Dessutom folkhögskolelektorerna Justus Elgeskog och I. Boethius. L. O. ordf. hr Edward Johansson, kapten Brunsong m. fl.

D:r L. Krabbe inleddes diskussionen och gav bakgrund och motiv för tanken: Nationernas förbund är en realitet i folkens liv, ett världsförum för den offentliga meningen. Men detta internationella forum lö-

per fara att bli ett diplomatiskt maskineri. Men de internationella regleringar och bestämmelser, som förberedas och beslutas i Genève beröra de breda lagren av folket i alla länder, inte minst arbetarklassen. Dessas representanter kallas till Genève att taga ansvar utan att vara på något sätt förberedda för sin uppgift. En sådan situation blir i längden ohållbar.

Men hur skall en verklig folkinriktad utbildning kunna möjliggöras? Språksvårigheterna lägga ju hinder i vägen. Bland nordiska funktionärer vid sekretariatet och arbetsråd och andra intresserade har behovet av internationellt utbildningsarbete känts allt mer tvingande. I höst i sept. bildades den s. k. Genèvekommittén, bestående av hr Sture Thorsson, Sven Bællhnd och J. Brunsong, Sverige, L. Krabbe, Danmark, och Voionmaa, Finland. Meningen var att finna en form för och söka få i gång ett internationellt utbildningsarbete och resultatet blev planen på en nordisk folkhögskola i Genève. D:r Krabbe ville icke förringa språksvårigheterna även mellan nordens folk. Men dessa svårigheter måste övervinnas, så mycket mer som nordens representanter i Genève alltid funnit sina intressen sammanfallande. Detta har givit betydelsefulla praktiska resultat, ingen romantisk skandinavism. En form för samvaro och samarbete mellan de nordiska folkens deledrade skulle knyta dessa folk närmare till varandra och kunna resultera i ett ännu mera konsekvent och betydelsefullt nordiskt samgående.

D:r Krabbe redogjorde därefter för undervisningsplanen, som bl. a. fänktes kunna bearbeta problem som: Arbetslöshetsfrågan, bostads-

Lindhagen haft en trogen förespråkare alltifrån begynnelsen av hans politiska bana, bör genom Tidevarvet få komma till tals inför hans högtidsdag: **Kvinnorna.**

När Lindhagen 1904 redan för andra gången motionerade om rösträtt för kvinnor möttes han i den socialdemokratiska Ny Tid på följande eleganta replik: »Riksdagen bör icke göras till en varietet. En motion om kvinnans rösträtt är i denna stund en löjlighet. Motionen är skriven under kjoen eller i köket.»

Så lät det. Men Lindhagen utgick ifrån att civilisationens framsteg gå i bredd med erkännandet av kvinnans rättigheter. Han var förvisssad om att »ingen regeringsmakt, ingen maskulin härsklystnad, ingen kompromissandets anda skulle förhindra att samhällets befästa portar slogs upp på vid gavel även för den kvinnliga medborgarskären.»

Det var inte bara politisk rösträtt som Lindhagen avförade samhället

för kvinnornas räkning. Upphävandet av mannens målsmanskap över hustrun, lika lön för lika arbete, lika möjligheter i fri tävling på arbetsmarknaden genom motarbetande av sällsättning — närmast förbud mot nattarbete — som skulle beröva tusenden av de bäst avlönade industriarbetarna deras utkomst.

Detta är fragmentariska glimtar från en outtröttlig samhällsarbeters bana. Som avslutning vilja vi till sist anföra hans egna ord i motionen om jordfrågan vid årets riksdag:

»Tillvarons grundvalar äro utåt sol och jord, inåt arbetet och samvetet. En sådan ordning kan aldrig kullkastas. Det är den verkliga samhällsordningen. Åsikterna växa, intressetkampen går sin böljegang, vetenskapen och tekniken fulländas formerna byta gestalt. — Bakom detta röriga liv vila de ovan nämnda grundvalarna för tillvaron oförändrad till sin natur. Nog böra vi kunna medgiva att detta verkligen är förhållandet.»

Säg det med böcker

från **Natur och Kultur!**

Mia Leche-Löfgren
Ellen Key
Hennes liv och verk.
Rikt ill. 6:50, inb. 8:50, hfr. 6 fr. 12—

Ethel Colburn Mayne
Lord Byrons hustru
Ill. 12:—, inb. 14:50, hfr. 6 fr. 18—

Poul Bjerre
Salighetens psykologi
5:50, inb. 7:25

Ivan Bratt
Neuroso-problemet
i psykologisk belysning.
6:—, inb. 7:75

Waldemar Hammenhög
EsterochAlbert
7:50, inb. 9:25

Hagar Olsson
Det blåser upp till storm
5:75, inb. 7:25

Hillevi Paulin
Tempeftrappan
3:50, inb. 5:50

Thornton Wilder
Kvinnan från Andros
4:—, inb. 5:75

Margit von Willebrand-Holmlérus
Flicka på lrvvägar
5:50

»Man gripes av åkting, beundran och glöde, när man bläddrar i nägon av Natur och Kulturs beaktade böcker. Från bokförlaget Natur och Kultur har det aldrig utgått en publikation, som en bildad människas borde skämmas att ha i sitt hem.»
Knut Hagberg i N. D. A.

NATUR och KULTUR.

problemet, jordbrukets nationella och internationella problem, kooperation samt de nordiska folkens politiska och sociala historia och litteratur m. m. Skolan skulle stå öppen för alla oberoende av kön och yrke. Lärare skulle bli de i sekretariatet och arbetsråd slysselsatta, jämte andra för utbildningsarbetet intresserade, vilka alla gratis ställde sig till dis-

RADIA
NXTMOTTAGARE
uppläsa de högsta krav på tonerhörd sakt elegant och godast efterlysnad.
Behövna i ställningsvillkor.
INGENJÖRSFIRMAN VOLTA A.-B.
Vasagatan 48 - Stockholm

FÅTÖLJER
i styg efter Edert eget val.
Många olika modeller.
Ständigt i stohet skinn.
"ENGLSKA FÅTÖLJEN"
HAMNGATAN 34, 1 tr. - STOCKHOLM
Tel. 122 95

Vi stå till tjänst

<p>BAGERI H-T Humle gårds-gat. Baneriet Tel. 25 Norr 23 10</p>	<p>BEGRAVNINGSBYRÅ A.-B. Begravningsbyrån STANDARD fr »Sjukstansornas Begravningsbyrå» och håller där för de Ligsta priserna. 4 KORNHAMNSTORG 4 Tel. 40 81, 40 82.</p>	<p>MÅLARKOLA Atelier Modern Etablerad 1915. UTLANDSKA METODER. Porslins- och Sidemålning, oje-miniatyr- och gobelinnålning. Nybrogatan 44, Ö. 78. Dagmar Ström.</p>	<p>SÅNGKLÄDK SÅNGKLÄDER Filter, Täckor, Modraover, Blåder, prinsor från 2:50, — en fr. 6 kr. Glansull, Tapel, Knollplutt m. m. EMELIE BLOMGREN Döbelsgatan 46 • Tel. N. 146 60 STOCKHOLM</p>
<p>BARNEKIPERING Helles Barnekipering Sveavägen 108 (när ett Stadshörsalen) Tel. Vasa 72 52 Väl sorterat lager. Egna tillverkningar.</p>	<p>BOKBINDERI C. J. Pähimans Bokbinderi Inneh. C. D. CARLSSON Specialitet: Handmadea böck för offentliga och privata bibliotek! Humana priser! Sergelgatan 4 - Stockholm Telefon 96 84</p>	<p>Gynna Tidevarvets annonsörer!</p>	<p>SLIPERI NORRMALMS SLIPERI Regeringsg. 92 - Tel. 147 87 Utifrån slipning av alla slags Saxar, Knivar, Kirurgiska Instrument etc. Noggrant arbete! Humana priser!</p>
			<p>TVÄTTINRÄTTNING Den omlänkssamma Husmodern vänder sig alltid till LUNDA Tvättinrättning Telefon: Drottningholm 20 och 190</p>

Förråderiet mot ungdomen.

Ett föredrag av Hagar Olsson.

Med en del uteslutningar, som utrymmer i vår tidning gör nödvändiga, återgår här nedan det föredrag, som författarinnan Hagar Olsson den 10 dec. höll i Klubben Fritt Forum.

Nyligen läste jag i en stor stockholmsstidning en bokanmälan, skriven av en känd och med rätta uppskattad kulturpersonlighet. Den började så här:

»Otidensligt! Vad det ordet har för en behaglig klang. Helgd och frid, pietet och tradition, originalitet och romantik äro alltigenom otidensliga. Paradiset förläggas mer på nästan alltid till flyddade tider, till vilka vår tanke ju så gärna återgår. Vi veta ju, att, som det heter, allting anses gå framåt och att i vissa fall detta är riktigt — det är bra med varmt och kallt vatten i sovrum — men i alla fall kunna vi, hur frött tänkande vi än må vara, icke låta bli att »erlogga paradiset i det förgångna.»

När jag läste den betraktelsen gick ett ljus upp för mig och jag förstod mera än jag dittills hade förstod att en viss svensk kulturmentalitet. Jag hade mött samma mentalitet i somliga av de kritiker som min roman »Det blåser upp till storm» huggats i stockholmspressen. Hemma i Finland tog man boken på samma sätt som den var skriven: på allvar. Här i Stockholm — käserade man om den. När jag läste hymnen till det otidensliga, förstod jag mentaliteten. Endast det förgångna är att ta på allvar, det stör ingen människas frid. Vad tiden har att bjuda av ökad bekvämlighet — t. ex. yarmt och kallt vatten i sovrum — det är bra. Men de s. k. problemen ska vi be att få slippa.

Ungdomen vet, att en ny tid brutit in.

Där sådan mentalitet råder, är det fåfängt att tala om ungdomsproblemet. Det sammanhänger nämligen intimt med tidens allmänna kultur- och utbildningsproblem. Den som är fullständigt nöjd med det nuvarande andliga läget i världen, såsom bekvämlighetstänkaren är, han kan

position. Som ledare borde helst fungera en nordisk folkhögskoleman, som kunde sätta enhetspråget på arbetet. En försökskurs på 3 mån. borde komma till stånd redan i april nästa år. Sedan voro kurserna tänkta att omfatta 5—6 månader. T. v. skulle upplysningsarbetet finansieras genom stipendier på 600 kr. pr elev.

För att denna folkhögskola icke skulle bli en isolerad och artificiell institution måste den bäras upp inom de nordiska folken av upplysningsorganisationerna själva. Skolan borde stödjas av exempelvis Genevekommittén spridda överallt inom de nordiska länderna. Dessa Genevekommittéers uppgift skulle vara att genom studiecirklar, kurser o. dyl. intressera och förbereda för internationell upplysningsarbete, skaffa stipendier och utse stipendiater. Genom en sådan organisationstorn skulle skolan bli fast rotad i folken och stödjas av de bästa bland de nordiska folkens ungdom. Tal. såg här en möjlighet att förverkliga de Grundtvigska orden: »enes skal en gang i Norden, Folkene fra hele Jorden.»

Den. diskussion som efter inledningsanförandet vidtog sträckte sig över hela dagen. Själva idén om en nordisk folkhögskola vann genklang såsom en tanke som måste förverkligas.

Lektor Oskar Olsson framförde med karakteristisk pondus de kritiska synpunkter, som från Stockholmslära framkommit, att en del av undervisningsprogrammet kunde in-

inte fatta det andliga dramat i vår tid, spänningen mellan ett undergående och ett nyskapande. Han märker inte, att en ny kulturell cellbildning börjat och därmed krävet på ett nytt ledarskikt. Han ser inte att den gamla andan förlorat sin makt över de bästa, att nya rätts- och moralbegrepp bildats och nya symboler stiger fram. Många av dem, som i dag tro på morgon av de andliga ledarna, skola i vissa finna att de äro generaler utan trupper, ty de ha inte ungdomen med sig. Den vet redan nu att en ny tid brutit in. Den inser att det som läres och predikas i skolor och kyrkor är sanningar som göra hemma i det föregående århundradet och inte äger sin giltighet i efterkrigsverkligheten. Den är fullkomligt på det klara med tidens inre motsats och kommer inte att följa ledaren som blundar för dem och sjunger sirénsånger om det otidensliga.

Meningslöshetens mara.

Mycket i vår formalistiska civilisation står i skriande kontrast till människosäsendet, till det organiska, spontana livet! Efter ett århundrade av högt driven teknisk civilisation hade vi så att säga tappat bort männ-

niskan, glömt bort hennes innersta betingelser och lyckomöjligheter.

Världskriget blev den stora väckelse, inte för den skull att så många miljoner unga människor dödades och massakrerades, inte för lidandet var så stort och ohyggligt, utan för att det var så meningslöst.

Den mekaniska meningslösheten blev en mara för människorna. Man var villig att följa vem som helst, som bara kunde peka på en mening, föra fram en levande idé. Teknik, skönhet, arbetsprestationer, framstidskrändande, allt var meningslöst, så länge människan själv bodde i en mörk gränd, illusionslös, gudlös, rotlös, ur stånd att hjälpa sig själv.

I detta ögonblick blev ungdomens kultursrens dyrbartare tillgång. Med sin enastående receptionsförmåga kunde den suga näring och livskraft ur den torraste öken. Ungdomen blev tidens viktigaste instrument till förnyelse. Allt det flytande, vitt överströmmande, elastiska och expansiva, som tillhör ungdomens ande och som brukar kallas omogenhet, blev för en av kulturhillsim lidande mänsklighet av oskattbart värde.

Ma man inte förvåna sig över att ungdomen i dag står i strålkastar-

ljuset på kulturarenan. Utvecklingens hemlighetsfulla krafter har skjutit fram den i första planet. Det lonar sig icke att förneka detta. Tiden själv förnekar sin medeltider, förnekar dess intellektuella bundenhet, dess meningslösa rationalism, dess sociala oust, formalism och sterilitet. Tiden själva böjer knå för sin ungdom, för det vardande, det ännu icke stelnade. Inför steriliserings spöke har tiden lärt sig uppskatta den kosmiska glansen kring unga själar, hos vilka gnistan från Skaparens hand ännu bränner och svider.

Det är länge sedan det unga människomaterialet stått så högt i kurs som nu. Man får kanske gå tillbaka till Hellas för att finna en motsvarighet till våra dagars ungdomskult.

Den självmedvetna ungdomen.

Det sticker lärt i ögonen hur självmedveten vår tids ungdom är. Men hur ensam den är, tror jag inte många ha klart för sig, åtminstone inte bland pedagoger och föräldrar. Undantagsmänniskan har väl alltid under ungdomstiden lidit av sin ensamhet, av bristen på andliga ledare. I dag är hela den vaknare delen av ungdomen i detta avseende en undantagsungdom. Mellan de växande och de vuxna ligger nu ett avstånd som är mycket svårare överkomligt än det vanliga avståndet mellan generationer — avståndet mellan en gammal värld och en ny.

saknar hemmet

Såväl i skolan som i hemmet äro de unga främlingar. — Hemmen i gammaldrags bemärkelse håller på att försvinna. Mödrar och fäder är inte längre uppfostrare i den mening de en gång voro. Samhället uppslukar mer och mer människorna, samhället blir deras egentliga hem. Föräldrarna betrakta sina söner och döttrar som blivande samhällsmedlemmar och hoppas att de i skolan skall samla tillräckligt med kunskaper för att med framgång kunna ta upp kampen för karriären, som är det egentliga livet.

De glömer att de växande redan är medlemmar av ett samhälle, ungdomssamhället, att deras »egentliga liv» just utspelar sig i det närvarande inför de vuxnas ögon. De glömer att ungdomen är en ras i rasen, att ungdomstiden har sitt eget oersättliga inre värde och ingalunda är att betrakta endast som en förberedelse.

Om sålunda hemmets sfär minskas, växer i stället skolan. Skolan är för ungdomen vad samhället är för de vuxna. Där lever den sitt sociala liv, där bör den ha sitt verkliga andliga hem, där bör den finna sina verkliga ledare. Men, låt mig säga det genast, även där möts den av samma förädder från de vuxnas sida. I skället för den levande skola, motsvarande dess livsbehov och utvecklingsmöjligheter, i stället för den blivande ungdomskulturen har rätt att vänta, finner den en »föräldringsanstalts», som påvingar den de vuxnas livsformer, deras tankar, deras fördomar, deras metoder och sätt att leva.

Så har ungdomen dragits med i skolans förfall. Den har kommit att betrakta skolan som en börda, en fiendligt makt, ett förlätligt tvång, och strävar att förlägga sitt sanna liv utanför skolan, utanför de vuxnas krets och därmed utanför samhällslivets allvar.

Det existerar ett begrepp »Den nya skolan». Den har fört fram

många fruktbara uppslag, den har antligen lärt något av Plutarchs ord: »Ungdomens sinne är icke ett märklöst skall fyllas, utan ett ljus som skall tändas.» Men yr är den nya skolan ändå inte. Den är en förbättrad upplaga av den gamla. Även den är bunden av det gamla systemet och kan sålunda inte vara den ungdomsborg mitt i den gamla världen som det tjugonde århundradets skola borde vara.

Det gäller andan, viljan som bär upp det hela. Viljan till nya människor! Det är fråga om en revolution: Skolan är ungdomen! Det är fråga om ett nytt pedagogiskt ideal: Ungdomens självständiga värde. Det är fråga om ett nytt bildningsideal: Den fysiskt och andligt frigjordade människan.

Det är ungdomsledarna som fattas.

För att en sådan revolution skall kunna genomföras, måste det finnas tillgång till verkliga ungdomsledare, personligheter och som har ungdomens förtroende och som har mod att för framtidens skull trotsa det härskande systemet. Jag tror, att detta är den sjukaste punkten i det moderna ungdomsproblemet. Var finns de andliga ledare som våga något för ungdomen, våga något mera än bara lappa och kompromissa? Är det inte så, att lärarna i skolan liksom föräldrarna i hemmet skjutit ifrån sig det djupaste ansvaret? — Trots det myckna talet om ungdomen har man mycket litet befattnings med frågan om ungdomsledaren och hans kvalifikation. På pedagoger i ledande ställning torde ha gått den frågan in på livet. Skolungdomen själv har för länge sedan insett, att den har en massa lärare, men inga andliga ledare som den vore villig att lyda, emedan den litade på dem mera än på sig själv. Det är inte svårt att föreställa sig hur den vaknare ungdomen lider av detta.

Förråderiet mot ungdomen.

Det ligger en skrämd inkonsekvens i detta. A ena sidan ropar man på ungdom, på förnyelse, på skapande kraft och vitalitet och å andra sidan pressar man ungdomen i de gamla sterila formerna. A ena sidan inser man att den gamla världens livsideal har gjort bankrut, att det gamla samhället skakar i sina fogar och inte förmår lösa värken de sociala, ekonomiska och internationella ej heller de mänskliga och andliga problemen som det tjugonde seklet fört med sig. Men å andra sidan gör man ingenting för att bereda väg för den nya människan — det tjugonde århundradets frigjorda ungdomsmänniska.

**gott julkaffe
vill alla
ha —
kooperativas
är särskilt
bra**

IDUN

NYHETER 1931

FANNY ALVING
skriver en
ny roman.

**GREVINNAN
ESTELLE BERNADOTTE**
har levat av vid utmärkt sätt
de några amerikanska förläggare.

SVEN STOLPE
skriver nya
essayer.

Vogabondens krönikor fortsätta.
VIII liaga del av dessa nyheter

PRENUMERERA PÅ IDUN 1931

hämtas vid de vanliga folkhögskolorna och man önskade kortare kurser på 4—6 veckor och konfrontering med den internationella miljön under förbundsmöte. Dessutom satte man i fråga hälftastheten av de ekonomiska kalkylerna.

Hr Edvard Johansson gav i ett kort anförande, präglad av den tyngd och det ansvar många och mäktiga organisationer ge, sin anslutning till tanken, men fann den finansiella sidan av saken icke tillräckligt utredd.

Rektor *Maanikka* vid internationella folkhögskolan i Helsingör gav uttryck åt betydelsen av vilka människor som skapa miljö i Genève. Uppfostrans förnämsta innebörd voro icke undervisning utan »tolkning av erfarenheter i samarbete med andra».

Red. *Backlund* varnade för att lägga upp planen för stort. Man borde börja mycket anspråkslös för

att ge utrymme åt erfarenheten och därigenom också nå fördelen, att kunna begynna så snart som möjligt.

Framåt 9-tiden på kvällen var föreningen *Nordisk folkhögskola i Genève bildad*. Till förvaltningsutskottet omvaldes förutvarande Genevekommittén. Att stå till förvaltningsskottets disposition som korrespondent jämte suppleanter för vardera av de nordiska länderna. Obesatta platser kunde under hand besättas.

Valda blevo: För Danmark rektorerna *Maanikka*, *Begtrup*, *Berthold* och *Christiansen*; för Finland rektor *Isaksson*, för Norge hrr *Nielsen* och *Lie* samt fröken *Birgit Nissen*, för Sverige fröken *Hesselgren*, hrr *Blad*, *Jungen* och *Edv. Johansson*. Till suppleanter valdes rektorerna *Elgeskog* och *Degerman*, hrr *Sven Lundgren* och *Bror Eliasson*.

Greta Cardell.

En ABC-bok.

Detta är icke en bok för Elin Wägner. Och om möjligt ännu mindre för Anna T. Nilsson.

Det är en stor bok i mjukt band med brokiga bilder på omslaget. På första sidan finner man små gossar i svarta skjortor och blå halsdukar och minimala fezer på sned på de lockiga huvudena och högra armen sträckt uppåt i stram romersk hälsning. På den tredje en spöknippa och på nästa blad ett gevär — så begynner den ABC-bok som den fascistiska regeringen förra månaden sånt ut till obligatoriskt bruk i alla Italiens skolor.

Första hälften av boken planter in alfabetets första grunder. Men dessemellan också sådant som: Ett italienskt barn älskar först och främst Gud och Fäderneslandet, Ålska Konungen, Ålska och tacka Il Duce, Leve Italien, Leve vår flagga. Där bäres flaggan förbi, och då vi se den bora vi tänka: Vi är ju små barn och vi älska dig. Då vi bli stora, då skola vi förvara dig och laga att Italien fruktas och respekteras av alla. Leve spöknippan, Spöknippan betyder enighet. Lös den snöder och det går mycket lätt att bryta var enkliskt spö i bitar. Läs den förbi sammanbunden och ej den starkaste förmår göra den någon skada. Leve den italienska flygfloatan. Leve våra tappra flygare. Leve våra soldater, Leve de som i

BENITO MUSSOLINI
ama molto i bambini.
I bimbi d'Italia amano molto il Duce.

VIVA IL DUCE!

Un saluto al Duce.

kriget för fosterlandet låtit sina liv. Och vidare: Italiens himmel är alltid blå och dess släder vackrast på jorden. Man skall hålla brodet i respekt och åra, det har Mussolini sagt. Alla italiener äro bröder och älska varandra och hålla samman. För var det är alltid så. Men så kom Il Duce och införde fred och ro och arbetsglädje i hela vårt land. Se på alpinstoldaterna. Hur kärket de marschera, hur modigt de blicka. En alpinstoldat fruktas ingen på jorden. O. s. v., o. s. v.

Den senare hälften av boken består av läsestycken. Till övning för den som genom den förra lärt sig något så när hitta fram i bokstävrens vanskliga värld. Och följaktligen mycket lättfattliga och tryckta med praktfullt klara och rediga typer.

Denna avdelning handlar så gott som uteslutande om en själrig gosse som heter Bruno, och hans ett år yngre syster som kallas Mariolina. Brunos högsta önskan i livet är att få bli Ballila, d. v. s. att upptagas i den barnsammanlutning, som förbereder de blivande, verkliga fascisterna. Det förtunnar han väl ett dusin gånger och ungefär lika ofta berättar systemt om att hon i sin tur ämnar bli piccola Italiana, hoc est ingå i motsvarande förening för små flickor.

Brunos heta åtrå gör det tydligen relativt lätt för familjen att uppfostra honom. Så snart han gör något gallet heter det: En Ballila ljuger ej. En Ballila bråkar aldrig. En Ballila är snäll mot sin lilla syster. En Ballila går villigt låta ärenden man ber om. En Ballila lyder genast och utan minsta prut. En Ballila håller sin låften. En Ballila kommer aldrig förent till skolan. En Ballila läser ordentligt sina läxor etc., etc. Och ynglingen lystrar genast och blir från som ett lamm.

Till sist, den 24 maj — Årsdagen för Italiens inträde i världskriget får han sin vilja så tillvida fram som han får lov att kläda sig i Ballilauniform — han är nämligen för liten att skrivas in riktigt — och att så skrudad gå ut med sin svartskjortklädda fader och se på vad som händer i staden. Vilket senare åskådliggöres utom i ord av en helandesplanisch i grannaste färger: nere i en smal gata ligger fascisterna med en skog av svarta standar, omkring dem dansa futuristiskt ställda hus i gult och rött och vitt och överst fladdrar mot en knallblå himmel våldiga italienska flaggor. — Man nästan hör musiken smattra och sångerna stiga mot skyn.

Mariolina och hennes önsningar och tycken hålles avjort mer i bakgrunden. Mycket givande är emellertid — ur mer än en synpunkt — en skildring av hur hon och Bruno under sin gemensamma farmoders uppseende leka i barnkammaren.

Bruno rider på en gunghäst klädd i kask och sabel och höjtar: »Framåt soldater, Framåt för Italiens». Mariolina leker med sina dockor, för vilket hon smädas av brodern. Men farmodern som just skådat den lilla flickan en ytterligare tillökning av dockförädet förklarar då: »Om inte småflickorna vore så förtjusta i sina dockor, så skulle inte ni pojkar kunna att kommendera i fält». — Flickan begriper inte riktigt och det gör kanske inte heller en eller annan svensk. Men det är mer än troligt att italienska lärare och lärarinnor äro fullt på det klara med vad som avses, och att följaktligen berättelsen genom dem blir vad den är skriven att vara: propaganda för att italienska kvinnors skola föda barn, på det att landet må få dens fler soldater.

Det är ju ganska förvånande. Men äro egentligen inte de flesta s. k. barnböcker runtom i världen förvånande om man sätter sig ned och funderar en smula? Och det inte minst i vårt avvägnad land? Här göres alltså en propaganda för enighet, fosterlandskärlek, sammanhållning gentemot allt främmande, uppförande mod etc., som är mycket naturligt i fråga om ett folk som äro ej helt himmel svetsas hos som sådant. Utan där de enskilda medlemmarna fortfarande låta föra ut att säga: jag är sicilianare, jag är milanesare, jag är från Neapel etc. än: jag är italiener. Och här göres vidare propaganda för ett partis idéer av detta samma parti, som så pass kraftigt segrat att det — fortfarande naturligt nog — tar segerlater och sätter sin rätt och skyldighet att passa på och tidigast möjligt foga också de små efter sina ideal.

Men då vi som nå läsa och skriva Tidevarvet gingo i skolan, utsattes vi då ej för en påverkan minst lika kräftigt inriktad? Hur det förstås varande är, det vet jag ej mycket om, men jag vet att de hjältar som hölls upp för min generation voro förtärdade »krigsheroer», och att våra låror i historia voro lika rikt prickade med slagfält som ett visst slags engelska romaner med tebor i väckande parker.

Och bildar man i jultidningar för barn? Rida där inte otaliga små ynglingar på gunghästar med svansprydd kask på huvudet och i handen en dragen sabel? Och minner inte innehållt också det — i varje fall ganska ofta — om krig och kräftiga bragder? »Gror bragdens åra blott på stridens marå — kan ej den vapenlöse hälsas så starkt och visa hjälmod — torde vara versdrar nydagens unga läsare i minst lika hög grad som föregående generationers finna svårårfästliga.

För somliga individer betyder skolan och vad där inpluggas otantligt litet. Men de flesta av oss äro — för att bruka ett italienskt uttryck — såika många låro och följa beskedligt den som går före och anamma kritiklöst de meningar som utropas med en smula pondus. Inför ett — låt vara — extremt fall som denna ABC-bok kan man inte värja sig för en blygsam undran om det inte både här och där kunde vara såväl i ett band så mycket annat också upplysas såbort som, att en förändring av en maskins konstruktion kan revolutionera mer än de mest lysande krigsgräver. Och att diktatorers och fältherrarns namn kunna vara för länge sedan utplånade, under det miljoner tacksamt hylla en diktare som sjöng för mångfaldiga sekler tillbaka och av ingen annan orsak än den att sluffen var ljuv och solen glammade i glädje». Roma, nov. 30. Pier Dudro.

Per l'Italia nostra:
cia, cia, alal!

VEGETARISKA RESTAURANTEN

Teatergatan 6
Direktion: S.A.R.A.

Folkhälsan och värdsushvården.

A propos Röda Korsets sista broschyr.

Ett reklamkort till ur min reselektyr. En känd lunchrestaurang om-larar veckans matsedel. Måndag rök rimmad lax, tisdag salt oxbringa, onsdag bränd falukorv. Torstad och alla andra dagar starkt salta och rökta saker. En härligt uppstå måste med nödvändighet uppstå härav, lokalen ifråga kanske heller ej spritriktigheter. Den här matsedel var nog ej något större undantag, de flesta gå i samma stil även om man i sanningens namn måste erkänna att det då och då insmyger sig litet brysselkål och en annan s. k. ägggrätt.

Men låt oss nu övergå till Röda Korsets korta illustrerade råd och upplysningar om »Vår föda och Folkhälsan». (Med förtjusande bilder av Aina Masolle och under medverkan av professorerna J. E. Johansson och G. Wirgin. Pris 30 öre.) Bilderna av sjuka djur och barn, som råkat ut för felaktigt föda, inskärpa behovet av råa grönsaker, vittald, sallad, tomater, färsk gurka eller rådisor och rättikor, som innehålla salter och vitaminer till fylldnad av vad som fattas i andra födoämnen av dessa för kroppen nödvändiga ämnen.

Mitt reklamkort hade intet av allt detta. Men det är ju ej kycklingar och lindebaner, som gå ut och luncha på stan. De vuxna tåla väl den salta biten och rökta laxen. Det gör de naturligtvis i många fall. Men kanske det ändå icke är fullt ofarligt.

Det har fört i denna tidning redogörelser för den Gerson-Sauerbruch-Hermannsdorferiska dieten och de goda resultat man med den på många håll trott sig ernå. — D: Gerson var för övrigt i Uppsala i förra månadens och höll i Lärkarföreningen där föredrag om sin diet. — Den starkt kryddade och saltade maten bannlyser han icke endast vid tuberkulosehandling. Även kräftsjuka böra med avsky vända sig bort från en vanlig restaurangmatsedel.

Det är för övrigt litet övertvrigt med de där kräftsjukdomarna. De ha en farlig tendens att bredda ut sig. De ha t. ex. i München på de sista femtio åren ökat 240 %. Tuberkulösdödligheten har på samma tid minskats 384 %. Ökningen i svulstdödligheten har under de sista 26 åren gått i ett ändå raskare tempo.

Häller det på så här så kommer inom fem, sex år tuberkulösdödligheten att vara långt under kräftans. Hos oss ha visserligen ännu icke linerna skurit varandra. Tuberkulosen är ännu så länge den större lidemannen. Men bara i Köpenhamn är det anordnada. Där måste, säger Hindheden, var femte person bereda sig på att dö av kräfta. Och det ställer han i samband med maten. För mycket mat, kryddad och salt föda och sprit därrill, det är faran. Se bara på de engelska värdsushvårdarna, ingen yrkesgrupp har så hög cancerdödlighet som de. Det vore kanske ej så dumt att göra som Röda Korsets lilla skrift uppmannar till: släsa med uppskrämhet och hämta lärdom och varningar.

Men så skall lärdomen omsättas i praktiken och det stöter ofta på betydande svårigheter. Det finns

bra folkskrifter i ämnet. Förutom den nyss nämnda lilla boken har nyligen utkommit en populär skildring av den moderna näringshygienens betitlad *Vardagsunder* av Ragnar Berg, den svenskköde i Tyskland arbetande näringsfysiologien-kemisten. Likaså av samme författare *Spådbarnets riktiga näring*, båda utkomna på Nordiska Bokhandlens förlag. Vegetariska kokböcker finns även, men allt detta är icke nog.

Jag tror att man måste vädja till värdsushvårdarna och de med betänka icke blott sitt eget väl utan även hela folkets. Ty hur besynnerligt det än låter grundglägges i alla fall de husliga vanorna ute på lokalerna.

Tänk om alla ville följa SARA:s exempel och inrätta vegetariska näringsställen. Helst skulle Kristås värdsushvårdarna se till att varje matsedel innehöll en så nödvändig råkostens och grönsakerna för överkvaliga priser. Helt avstånd från kött- och fiskätandet tar sig ens Gerson, ändå mindre Röda Korset. Varför får man t. ex. aldrig svensk billig frukt om bostarna på någon lokal? Men dyr utländsk, den kan man få.

När konung Nebukadnesar skulle uppfostra några förmåliga jude-ynglingar vid sitt hov och bestämt att de skulle äta vid hans tafel, så vägrade Daniel och de andra senare så bekanta herrarna Sadrach, Mesach och Abedneg att »orena sig med konungens spiss». De ville ha vatten och »mos», som det står i vår gamla bibelöversättning — »grönsaker» heter det ordentligt i den nya. Överstekamereraren, som var Daniel »gunstig och god», blev rödd att de skulle bli »magrare än de andra drängarna», så att konungen skulle märka fusket. — Låt oss åtminstone få försöka i tio dagar, bad Daniel. Och se, de hade efter denna tid bättre hull än de andra pojkar. Och så fick de äta sitt »mos», och när uppfostringstiden var ut, fann konungen dem icke blott »dejeligare» utan »tio sinuon klokare och förständigare än alla stjärnkikare i hela sitt rike».

Detta står icke i den apokryfiska delen av Daniels bok, utan i den riktiga bibeln.

Tänk vad värdsushvårdarna kunde göra av vårt folk! A. N.

VETEKAFFERI
BAGERI OCH KAFFERI

Klara Norra Kyrkogata 26
(Ivid Kungsgatan, mit emot Carlens Hovall)
Telefon: Nov 8405

Filial på Kungsholmen

»En bok, där artisten och människans sammanmålta till en harmonisk enhet», skriver Nils Erdmann i N. D. A. i en smällan av

ELIN WÄGNER:

Korpungen och jag

Erdmann skriver vidare:

»Vad helst Elin Wägner berö... alltid vilar en fläkt av poesi över hennes kåserier, alltid röjes originaliteten i hennes ställning och uppfattning, alltid bländas läsaren av något för henne egenartat.»

Harald Schiller skriver i St. T.:

»Utgör ett intressant komplement till författarinns vackra produktion.

Det är en älskvärd och ömmande författarinna, som möter i dessa koncentrerade artiklar.»

BONNIERS

En röst som väcker eko.

(Forts. från sid. 1)
samskola. Den river upp livsandan, ger de unga pluggläsarna mot överige läxor för att studera och diskutera tidens frågor, om vilka lärarna inte får att säga dem. Den stormen gör av två skolkamrater ett kärlekspar, ett föräldrapar. Först när skolmyndigheterna och mäsinnemen gripa in på ett grymt och hårdhänt sätt, reagerande och skiljande, bedarrar stormen. Men då har den uppblåsande maktdriften mellan generationerna krävt ett offer. Den unge idealisten är död för valplatsen, och synes så hans och fullkomligt i sin död att hans unga väninna knappt kan sörja honom.

Boken är ingen kärleksroman, ingen Frühlingsverachen efter Weled. Det är icke alls så att allting rinner upp i erotik och mynnar ut i erotik. Det är inte fråga om en blind och valförsämdhet. Glädjen över att förstå varann och strida för samma fröhet förenar flickan ur arbetarklassen med hennes unge kamrat ur den högborgerliga familjen.

Det är flickan som berättar historien och det sker på enkelt och vackert, på en gång erfaret och ungdomligt sätt. Kärleken tränger icke ut ambition och tanke, ej heller dessa kärleken. Allt har sin plats i riktig och naturlig växelverkan utan fientlighet. Detta gör boken befriande och olik det mesta.

En litterärt intresserad svensk gymnasist, som skriver i sin ungdomspress, sade nyligen: »Jag tänker ge på boken. För det är inte alls så dårlig. Jag är inte förtäckt.» Detta är en mycket typisk inställning. Hyggliga, flitiga och auktoritetsrogna ungdomar öra icke förtäckt. Om det icke faller dem in att säga något i undervisningen, om de icke sätta de åsikter i fråga som de dör under helt natur-

ligt få med på köpet, då passa de in i det nuvarande systemet och få en ganska stor yttre rörelsefrihet, så som en burligast som om vilken man vet att den aldrig skulle flyga ut genom fönstret.

Men om de ha andra åsikter om Napoleon än läraren, om de tycka och säga ifrån att han är felaktigt framställt för klassen, då skola de, som i Hagar Olssons bok, snart märka att sådant icke tolereras.

De skola också märka att det icke är meningen att de skola använda året intill studentexamen på att syssla med europeisk politik eller främmande och omsörtande uppfostringshistorier som behaviorismen.

Sådan är heller icke nyttigt för examen och för den individuella brodförvarande framtiden. Och till och med i Finlands huvudstad, där handlingen tänkes utspela sig, är traditionen tillräckligt stark för att bemästra ungdomens revolutionära ansatser. Om denna bok skrivits i eller om ett land, där det verkligen blåst upp till storm, i Kina till exempel, så skulle den ha handlat om hur en skara ungdomar störtade ett 2000-årigt kejsardöme. Men före den kinesiska studentrevolutionen kom Sun Yat Sens förkunneelse och hans många upprorsförsök som satt sinenna i jäsning. Här finnes ingen sådan person, inte heller i Finland. Ungdomarna i boken ha Coudenhov-Kalergi till hjälte, paneuropatankens banerförare. Om Europas ungdom samman med honom skapade ett Europa mitt för näsan på alla gamla nationalist, vore det inte ett dugg märkvärdigare än vad som skett i Kina nyligen, vad som sker i Indien nu och i Japan för 75 år sen.

Tyvärr sker sådant i Europa är så länge endast i romaner och till på köpet endast i en ytterst liten procent av alla romaner. De flesta författare, som äro moderna, visa sin modernitet genom att skriva över moderna kommunikationsmedel och persiversiter.

Syster Gerda är en ung flicka, som träder inom sjukhusets portar med den gamla romantiska upptäckningen av det högsta kall hon skall viga sitt liv åt. Hon uttalar några virriga funderingar om skillnaden mellan

Kall eller yrke?

Sjuksköterskornas problem.

Vira Eklund: Syster Gerda, Lindblads förlag, pris 3.75.

Antigen har sjuksköterskornas problem kommit in i skönlitteraturen! Gång efter gång har frågan tagits upp till diskussion i pressen, man har predikat om deras ohygieniska och opraktiska arbetsdräkt, deras långa arbetstider och tränga villkor under cleviden och många andra missförhållanden. Ja, till och med i riksdagen fråga året var det en modig själ, som vågade föreställa åttnimmaradagens tillämpande inom sjukvården. Men man har ständigt mötts av ett kompakt motstånd från dem som makten håva — låt vara med tacksamma instämmanden i klagomålen från elevhäll. Men de leand, de som sluppit igenom ekuten för länge sedan, de avspisa allid anmärkningarna med den gamla frasen om sjukvården som ett ideellt arbete, undantaget från andra mänskliga lagar och förordningar. Att massor av intresserade elever årligen stupa av överanstängning, det betecknas som en god sovring, och det har till och med hänt att en läkare på utifrån franslitt klagonäm åvarat endast detta: »Ge de sig in i det, kan de lå det!»

I själva verket finns det knäppt några så systematiskt obarmhärtigt behandlade unga människor som sjuksköterskeelever, och den som inte vill tro, anbefalles på det varmaste att läsa Vira Eklunds nylutkomna bok: Syster Gerda. Den har ett banalt omslag, men det rör författarinnan säkert inte för. Boken är inte bara upplysande utan har också den överdärliga förståen att vara rolig och lättläst. Den är skriven i käckt stridshumor, och den bär en omiskännlig prägel av att bygga på fakta. Författarinnan är själv folkskollärarinnan i den sömländska skålgårdarna, men hon är nära bekant med folk, som förvat det yrke hon skildrar, och hon är till och med haft en sköterskelevers dagboksanteckningar att gå efter i sina sjuksusinteriörer. Var och en, som själv sett litet av varje på området, torde känna igen åskillett, även om bokens tråd är diktariannens egen.

Syster Gerda är en ung flicka, som träder inom sjukhusets portar med den gamla romantiska upptäckningen av det högsta kall hon skall viga sitt liv åt. Hon uttalar några virriga funderingar om skillnaden mellan

yrke och kall på ett riktigt roligt sätt:

»Jag förstår inte riktigt skillnaden, säger hon i ett brev, »men nog låter 'kall' bra mycket bättre än det prosaiska 'yrke'. Det menas väl, att man skall känna som en inre kallelse för det, vara särskilt hängiven det i och för sig utan att fråga så mycket efter lön eller andra yttre fördelar. Detta är väl ändå något fint och storslag.»

Emellertid får den lilla idealisten den ena kallduchen efter den andra, när hon ska börja sitt Kall. En otvånglig formånen och småintet råder inom sjukhusmurarna, och de examinerade sköterskorna visa i regel ingen kollegialitet alls mot de unga, som snart ska träda i deras fotspår. Det är ett svagt befäst mellan en avdelningssköterska och en elev, och det väcker ett oerhört uppseende att en gång en ung läkare presenterar sig för en så lågt stående varsel! Men det visar sig bero på ett misslag från hans sida och han skynder sig att råtta det med att då nyfärdig inte se henne, då han stöter på henne i sjukhuskloiderorna, förrän hon tar hämnad, skoldräder lustigt och friskt. Man jämföre med andan inom ett seminarium, där eleverna beömas på ett yttersått åningsfullt sätt av sina lärare och strax i början få känsan av att de betraktas halvt som kolleger. Men lärarens, uppfostrarens yrke är väl inte så fint och storslaget som sjuksköterskans, så det måste väl vara skinnlåt!

Vira Eklund är visst inte bara en svarmålar. I hennes personlighetshaller finns det en hel rad olika typer, mest sjuksköterskor förstås. En syster Hilda, som med sina förstoräda nerver är »självutsliska mot eleverna i arbete, men som visar verklig omtanke, då de bil sjukar liksom hon är sällsynt kärleksfull mot sina barnpatienter. Där är syster Judith med höga klackar och lockar, som en elev inte får drömma om, ljåskig för manliga patienter och led mot eleverna, och humor är en hård och oersonlig formalist. Men mot dessa ställas några sympatiska, förstående systrar, på vilkas avdelning eleverna gärna arbeta sig fördröva ved tacksamhet för välig behandling.

Eleverna själva äro inte oelbara. Hjältinnan ställer till spektakel i början med att indiskret yppa något som en patient sagt under narkosen; man skämtar både den källa levnads- och arbetsglada och den höglidiga, skenheliga i elevskaran. »Bokens facit blir en kraftig övertygelse, att här står allvarligt galet till. Har samhället lov att äse hur dessa villiga unga människor led efter led få utslags till sina krafter och påläggas ett sådant ansvarstull och tungt arbete från kl. 5-6 på morgonen till kl. 8 på kvällen? Har man råd att offra ett så dyrbart människomaterial? Ska vi fortfara att låta avspisa oss med flöskerna om kallets helgd, som undandrar sig reglering av vanliga frönutliga låg? Det berättas — fast inte i den här boken — en historia om den gamla avdelningsstyrelsen, som i försvilvan över elevernas slarv förklarade: »Ja, det säger jag då, att om det finns elever i himlen, så tackar jag för mig!» Men hon hade nog aldrig haft att göra med en riktigt utsvölev eller heller! Ingen begär väl, att sjukskuserbetet ska vara så reglerat, att en sköterska ska få löpa sin väg

Säsongs-Nyfelcer

Senaste mode och förnämligaste utifrände till moderata priser

Pålskappor, Garnityr BRÖDERNE ELMÉR
Grevturgatan 24 A. tr. STOCKHOLM
Tel. 776 05, Norr 57 51

Största sortering

av Usteryggar, Kapptyger, Dräkttyger och bättre Klädningstygger i ylle och siden.

Särskilt rek. de för hösten så moderna uster- och kapptygerna i Tweed, varav finnes ett storslaget urval.

DAVID SÖDERMAN KLÄDESHANDEL • STOCKHOLM DROTNINGGATAN 22

Damskrädderi

och Ateljé för Klänningssömmad

TEGNERGATAN 1, 2 tr., STOCKHOLM Telefon 95 81

(Hållplats för Språvågslinje 1 och 6 och Busslinje 55)

Emotagare beställningsarbete å all skönad, som hör till första klass damskrädderi och klänningstygger. Väljort arbete och humana priser.

Ruth Gustafson.

Det största strumpurvalet erbjuder våra 6 specialaffärer

Bredenberg

Hamngatan 30 Hamngatan 16 Drottninggatan 54 Kungsgatan 39 Humlegårdsgatan 7 Hornsgatan 64 A

utan vidare inför ett olycksfall eller mitt i en operation, om klockan rår kar så, men regeln skulle vara tre arbetslag per dygn, inte som nu två. Och eleverna skulle behandlas som tänkande människor. Det skulle både de och sjukvården må bättre av.

Vira Eklund ska ha tack och heder för att hon skrivit en så rolig bok om så allvarliga förhållanden. För då kan man ju hoppas att folk ska bekäma sig till att höra på. Kanse finns det något sjukhus med bättre förhållanden än de skildrade, men då behöva de ju inte ta åt sig kritiken!

Märta Tamm-Götlind.

Am Wagner

Beethovens sjuka öron.

Ur den i dessa dagar utkomna boken »Trotzdem», samlade essayer av den i förra numret omnämnade arkitekten Adolf Loos.

I början av 1800-talet levde i Wien en musiker vid namn Beethoven. Folket skräffade ut honom, för han hade sina stöfliga idéer, en liten figur och ett komiskt huvud. Borgarna togo ansätt av hans kompositioner. Ty, så sade de: skada, att mannen har sjuka öron. Förfärliga dissonanser funderar hans hjärna ut. »Men då hon förklarar dem vara hörliga harmonier, så äro hans öron sjuka, då vi ju bevisligen ha friska öron. Skada!

Men de blanda adeln, som inte bara erkände rättigheterna som världen förlänat dem utan även plikterna, som de voro skyldiga världen, gavo honom de pengar, som voro nödvändiga för att han skulle kunna låta uppföra sina arbeten. Adeln hade också så mycket makt att den kunde låta uppförandet äga rum på den stora

kejsarliga operan i Wien. Men borgarna som tyllde teatern beredde Beethovens opera ett sådant nederlag, att man inte kunde väga ett andra uppförande. Hundra år ha förlutit sedan dess och borgarna lyssna nu gripna till den stöfliga, sjuka musikantens verk. Ha de blivit adliga, som ådningarna från 1819, och ha de fått vördnad för geniets vilja? Nej — de ha alla blivit sjuka. De ha alla fått Beethovens sjuka öron. Genom ett helt århundrade ha den Helige Ludvigs dissonanser malträtterat deras öron. Det har örusen inte stätt ut med. Alla anatomiska detaljer, alla små knotor, vindlar, trummborner och trumpetser ha antagit de sjuka formerna, desamma som Beethovens öron upprådade. Och det högliga ansiktet bakom vilket gatpojarna pekade finger har blivit till världens andliga anlete för allt folket.

Det är anden, som bygger kroppen åt sig.

Vilket? Naturligtvis **AMATEUR** Champoneringspulver För såväl ljusst som mörkt hår i paket å 35 Gre.

Ida Norman & Skomagasin

Humlegårdsgatan 6 • Tel. 786 15

Rekommenderas

REPARATIONER UTFORAS

REELA VAROR

Vid uppvisandet av denna annons lämnas 5% rabatt

LÅGA PRISER

Ja, Mamma sa' just....

att YvY-tvälen skall de vara, ty den är bäst för både mammal och ung. Mamma gillar den skarpa, för den är så välgörande för hennes hy. Självt tycker jag den är "kul" då jag skall tvätta mig om morgnarna och när jag skall bada, och pappa säger, att efter rakningen finnes intet bättre än YvY-tvälen, ty dess rikliga och angenäma lödder gör huden så mjuk och smidig.

I hüstena dagar, grå och kalla, YvY-tvål är bra för alla.

Använd därför alltid

Genomsnittliga

totalupplagan på

Göteborgs-Posten

har under 5 år ökat från 25,515 ex. till 37,717 ex. En av Sveriges mest spridda dagliga tidningar!

Moderskap och moral.

Bertrand Russel påpekar i sin bok »Aktenskap och moral» ett anmärkningsvärt förhållande. För den skollitteraturen är erotiken ett fullkomligt dominerande motiv. Men för de allra flesta allvarliga sociologer och politiker existerar knappast de sexuela problemen. Till dessa bör särskilt fosterfördrivningsfrågan. Utvejdyg statistik utvisar, som är väl kända för denna tidnings läsare, att denna fråga är en av samhällets mest fruktansvärt allvarliga. Genom sin likgiltighet för den här våra riksdagsmän indirekt skuld till tusentals kvinnors död och ohälsa.

Thit Jensen behandlar som bekant denna fråga i sin pjäs »Storken» — av dr Ada Nilsson omnämnd för Tidevarvs läsare — och fortfarande spelad på Blancheteatern. Sämtidigt visas i Stockholm en film berörande dessa spörsmål, »Moderskapets kval och lyckan». Men här måste man opponera sig på v. s. mot det förvanskade skick, i vilket filmen visats i Sverige. I Tyskland har filmen, tillika med den av Piscator uppsatta pjäsen »218», använts i en stor propagandakampanj för lagändring i fosterfördrivningsfrågan. Såsom filmen visats i Sverige är den närmast meninglös. Inte förty här det, på grund av censurernas föreskrifter, varit nödvändigt att skydda åskådarnas moral genom ett ännu meningslösare företal. Företalarna till detta, som hade självbevarelsedrift nog att uppträda ödmått, presenterades som en känd svensk gynekolog. Man fick höra om utövarna av fosterfördrivningens hemliga och rusliga hanteringar, att fosterfördrivarekor är »moraliskt lägt stående individer». Det hela blev en skrämselpropaganda, inte blott värdelös i sitt löjala intetsägeni, utan positivt farlig, då

Detta icke anvisar några legitima vägar för en nödvändig födelsekontroll. Sedan åskådaren nu utstrutats med dessa skygglappar, väntade man att filmen skulle vara desto radikalare. Men nu var skrämselpropagandan inte moralisk, utan hygienisk. Man fick se kontrasten mellan smuset hos den fosterfördrivande kvacksalverskan och den minutösa renligheten på sjukhuset. Det hela är »en hög visa till läkarnas konst». Men detta berör inte sakens kärna. Och denna »vi-kunna-icke»-hållning verkar så mycket anmärkningsvärdare, som filmen uppvisar en rad fall där kvinnorna av ekonomisk nödvändighet till kvacksalverskan. Vad vill man göra med dessa? Är det meningen att utan vidare negligera dem, medan instrumentet koka på sjukhuset? Var utgångspunkt är — och detta har mångfaldiga gånger framförts i dessa spalter — att en omarbetning av fosterfördrivningsparagrafen är nödvändig. Men denna nya lagstiftning kräver andra, väsentliga lagändringar. Rationell moderskapsförsäkring och preventivlagens avskaffande. Och vad den sista punkten beträffar en helt ny syn på sexualfrågan. Moderskapsförsäkringen motiveras med att ingen kvinna någonsin av ekonomiskt nödvändigt bör tvingas att genomgå fosterfördrivningens oerhörda fysiska och psykiska påfrestningar. Först då kan läkarna, utan att göra sig skyldiga till tanklös cynism, varna för denna undantagsutväg.

TIDEVARVET

REDAKTION: Telefon N. 48 42. Mottagningstid 10-12.

EXPEDITION: Telefon 182 43.

Konorsstrid kl. 10-12 f. m., 1-4 e. m., Postgäto 15 44.

PRENUMERATIONSPRIS: För helår kr. 6.—, halvår kr. 3.—, kvartal kr. 1:50. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS: I text 25 öre per millimeter.

Stockholm 1930

Zetterlind & Thelanders Boktryckeri A.-B.

Inför ett nytt krig?

Nationalismen gör sig bred litet varstans i Europa, det är ett sorgligt men oberörligt faktum. Nu senaste år de polska nationalisterna skapat sig en tveklaktig berömmelse. Redan för flera veckor sedan började hetsen mot den tyska minoriteten, som sedan Versaillesfreden lyder under Polen, och den nådde sin höjdpunkt kort före de s. k. »svälens». Man ville bevisa, att befolkningen i polska Oberschlesien var handprärogat polsk, och detta mål sökte man nå, inte endast genom oglömlighetsförklarande av tyska valföreläsnings och ifrågasättande av tyskars valrätt, utan även genom personliga förföljelser av det mest upprörande slag. Dessa förföljelser voro, om än icke organiserade, så dock tydligt tolererade av regeringen, och den tyska minoriteten försattes härigenom i ett tillstånd av fullkomlig skydds- och rättslöshet.

Att dessa händelser väckt allmän indignation i Tyskland är ju förklarligt, och den energiska ton, som regeringen anslagit i sin protestnot, har väl av alla ansetts som berättigad. Men de tyska nationalisterna voro inte riktigt tillfreds med noten. De hade tänkt sig saken litet annorlunda. De ville inte ha någon protestnot till Nationernas Förbund, utan någon internationell aktion, de ville i stället ge polackerna igen med samma mynt som dessa begagnat.

Det har inte saknat intresse att följa den nationalsocialistiska pressens kommentarer till händelserna i Polen. Man har varit indignerad, naturligtvis gränslös indignerad, det har varit bloddrypande skildringar på första sidan varje dag och högt travande uttalanden om barbarers skändande av gammal kultur — men mitt i all indignation har funnits en biton av oförfälskad glädje. Ty de polska överskriften ha kommit synligt och icke anvisar några legitima vägar för en nödvändig födelsekontroll.

Sedan åskådaren nu utstrutats med dessa skygglappar, väntade man att filmen skulle vara desto radikalare. Men nu var skrämselpropagandan inte moralisk, utan hygienisk. Man fick se kontrasten mellan smuset hos den fosterfördrivande kvacksalverskan och den minutösa renligheten på sjukhuset. Det hela är »en hög visa till läkarnas konst». Men detta berör inte sakens kärna. Och denna »vi-kunna-icke»-hållning verkar så mycket anmärkningsvärdare, som filmen uppvisar en rad fall där kvinnorna av ekonomisk nödvändighet till kvacksalverskan. Vad vill man göra med dessa? Är det meningen att utan vidare negligera dem, medan instrumentet koka på sjukhuset? Var utgångspunkt är — och detta har mångfaldiga gånger framförts i dessa spalter — att en omarbetning av fosterfördrivningsparagrafen är nödvändig. Men denna nya lagstiftning kräver andra, väsentliga lagändringar. Rationell moderskapsförsäkring och preventivlagens avskaffande. Och vad den sista punkten beträffar en helt ny syn på sexualfrågan. Moderskapsförsäkringen motiveras med att ingen kvinna någonsin av ekonomiskt nödvändigt bör tvingas att genomgå fosterfördrivningens oerhörda fysiska och psykiska påfrestningar. Först då kan läkarna, utan att göra sig skyldiga till tanklös cynism, varna för denna undantagsutväg.

L. H. T.

nerligen lägligt för en nationalistisk propaganda. Man har i själva verket inte känt något medlande alls med offren i Oberschlesien, man har bara utnyttjat deras lidanden för en systematisk krigshets. Man har inte känt sig upprörd över de polska metoderna i sig själva, man har bara längtat efter ombytta roller... Nationalsocialisterna ha i riksdagen framfört en motion om uppställande av ett tyskt gränsväkt mot Polen på 100,000 man (arbetslösa — alltså två flugor i en smäll), och de ha försökt egga upp befolkningen i tyska Oberschlesien till våldsdåd mot där boende polacker (en agitation, som hittills lyckligtvis inte nått några resultat) — ytterligare bevis för vad som ligger bakom deras indignation. Längtan efter krig — ingenting annat.

Tolv år ha gått sedan fredsslutet — nu tycker man det blir tid att börja på nytt. Inte av någon bestämd orsak — inte för att befria förtryckta bröder på andra sidan gränsen (bröderna i Sydproten övergav man i samma ögonblick man slöt vänskap med Mussolini), inte för att befria landet ur ekonomiskt slaveri — det är bara svepskäl, slagord, för att få massorna med — nej, orsaken är helt enkelt den, att man längtar efter att slåss. Man betraktar våldet inte som ett ont men nödvändigt medel för att nå ett gott mål, utan som något gott i sig självt.

Kriget förhålligas som något heiligt. Boklädsdiskarna översvämmas av krigsböcker — de första böckerna om kriget kommo från pacifistiskt håll, nu har det andra läget tagit till orda. Man får höra, att kriget danar män, att fred och folkförsörjning förvekligar... I den nationalsocialistiska tidningen »Angriff» stod för några dagar sedan en artikel av en fru Marie Diern (författarinnan till ett dussintal patriotiska förtroelseromaner), i vilken hon drar i härnad mot de moderna, intellektuella kvinnorna, som blanda

sig i människans angelägenheter och ivra för fred. Nej, »den enkla, fattiga moder, som kysser sin gosse, då han drar ut för att låta sitt liv för frihet och fosterland, hon är i sanning värdefullare...» Och en annan dam skriver i samma nummer: »För en kvinna finns inget högre på jorden än att vara moder till hjältar.»

Det är det som så fruktansvärt försvårar kampen mot kriget: man kämpar inte blott mot förvecklingar, fördomar och blindhet, utan också mot en annan och långt farligare fiende — kärleken till kriget. Litet varstans i världen finnas människor, som älska kriget för dess egen skull, om de nu tillbedja Hitler, Mussolini eller Pilsudski.

Vid förädlingsprocessen i Leipzig i höstas fälldes en högre officer ur riksvärnet det anmärkningsvärda uttrycket, att »en soldat omöjligt kan vara pacifist». Han hade så rätt. Den, som har till yrke att förbereda krig, åstundar med naturligtvis längtan att omsätta i praktiken vad han utexaminerat. Varje slysslande med krigslekar uppeggar våldsinstinkterna, ger näring åt kärleken till kriget.

Denna kärlek har någon tid efter världskatastrofen varit dämpad — nu hamnar den upp på nytt. Avrustningsplanerna ha stannat på papperet — i stället kapprustas det. I Tyskland, där man hittills nödvungen inskränkt sina rustningar, är nu alla borgerliga partier ense om, att denna brist snarligen måste avhjälpas. Regeringsstat för 1931 har nu offentliggjorts — utgifterna öka nedatta med närl 1/2 miljard, alla poster ha inskränkts — endast riksvärnet får samma summa som oelivst.

Det förtjänar också att omnämnas, att riksvärnet för någon tid sedan fått en ny chef, general von Hammerstein, som anses vara en betydligt aktivare och skarpare militärist än föregångaren von Heye, och om vilken det sägs, att han har till mål ett förbund med Sovjetryssland, riktat mot Polen. Sedan rätt länge tillbaka får också ett visst samarbete existera mellan tyska och ryska arméerna, särskilt vad flygväsendet beträffar. Kommer högen definitivt till makten i Tyskland, torde man ha orsak att frukta en aggressiv utrikespolitik, som går ut på ett förbund mellan Tyskland, Ryssland och Italien, riktat mot Frankrike och Polen. Man börjar redan planera lämpliga grupperingar för en ny sammanströmming... 1932 skall det nya kriget bryta ut, ha general Ludendorff långtansfullt profeterat.

När skola människorna lära sig inse, att patrioter av Ludendorffs slag aldrig i livet åskat sitt land och folk, att de endast föregått att göra det, för att kunna ge utlopp åt sina mordinstinkter? Dessa yrkesmässiga fosterlandsförsvare, som söka framtvunga konflikter mellan folken i stället för att undvika dem, och för vilka det inte ens kommer an på, vilket land de försvära, ty om det är lugnt i hemlandet, gå de ut som frivilliga i främmande krig — när skall man lära sig inse, att de är ansvarslösa äventyrare och inga hjältar?

Det finns så gott om tennisdåshjältar i Europa för närvarande, Italien har sin Mussolini, Polen sin Pilsudski, Tyskland sin Hitler. Men någon hjälte har Europa inte. Inte någon Gandhi. Kanske måste Europa för den skull gå under. Helge Heerberger.

Råd och Rön

HAMORRHIDER

botas lättast med

Omedelbar lindring. Ett stort antal kliniker i utlandet använda utestående denna medel. 100-tals läkarettvis. Pris i apotek å 2,95 pr. tub. Bruksanvisning medföljer.

Generalagent för Skandinavien MEDISANA, Malmö.

Deras verkan

Var översäskande god. Tvåttiofem stövar rätt snart och arbetsförmågan ökades betydligt. En kinsla av arbetsglädje och välbefinnande inställde sig skriver bl. a. en känd kontraktsprost och hovpredikant om. Sanokapslarna. Intresserar Eder snabbaste och tillförlitligaste sättet att erå fullkomlig nerv- och muskelkraft, energi och arbetsförmåga, samt att undgå värttrötthet, sömnlöshet och kraftnedbätning, begär prospekt och litlyng an. Sanokapslarna. Sålidas gratis och franko.

A.-B. SANOKAPSLAR • Helsingborg

Drick Ram lösa

Vårt lands turligt alkaliska vatten

En trött husmor

Järnmedicinen IDOZAN

PERCY FLUCK & Co.

Badinrättningen

Tel. So. 330 36

48 67

Badinrättningen

Tel. So. 330 36

48 67

Badinrättningen Tel. So. 330 36 48 67

En uppmärksamrad bok.

2:a upplagan utkommen av

Syster Gerda

Vira Eklund.

»Skildringen förefaller att vara fullkomligt verklighetstrogen. Karaktärsskildringarna väl och övertygande gjorda.» Aftonbladet.

»Den som någon gång kommit i kontakt med sjukhusförhållanden förstår att den är så verklighetstrogen en bok kan vara.» Ny Tid.

»Den längas intresset genom stor förtrogenhet med.» Östersunds Posten.

Häft. 3,75, inb. 4,75.

Lindblads Förlag • Uppsala